

Cyber izložba nadgrobnih spomenika iz austro-ugarskog perioda sa Katoličkog groblja Borić u Tuzli

Pod pokroviteljstvom Općine Tuzla, Udruženje Italijana Tuzla, u saradnji sa JU Zavodom za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, Katoličkom crkvom i Pogrebnom udrugom Borić, priredilo je cyber izložbu o nadgrobnim spomenicima iz austro-ugarskog perioda sa Katoličkog groblja u Tuzli, s ciljem prezentacije po starini i umjetničkim artefaktima vrijednih spomenika, koji su ugroženi klizištem na padini brda Borić.

Cyber izložba o Katoličkom groblju po prvi put javnosti na ovaj način ilustrira historijski podatak da je u Tuzli, po popisu iz 1910. godine, živjelo 35 odsto stanovnika nebosanskog porijekla, koji su govorili njemačkim, češkim, mađarskim, poljskim, slovenačkim, italijanskim, slovačkim, rusinskim i španskim jezikom.

Groblje Borić je aktivno više od 130 godina, a na njemu je sahranjeno više od 5000 katolika različitih nacionalnosti - Hrvata, Nijemaca, Austrijanaca, Italijana, Čeha, Slovaka, Poljaka, Mađara, Slovenaca, i drugih koji su sa Austro-Ugarskom došli na područje Tuzle.

Fotoaparatom je snimljeno oko 500 nadgrobnih spomenika, a biće predstavljeni oni najimpresivniji, koji se izdvajaju po starini, umjetničkim artefaktima i graviranim motivima, a koji su najvećim dijelom oštećeni i ugroženi klizištem na padinama brda Borić.

Krajem novembra izložba će biti postavljena u Galeriji „Mandžić“, a na otvaranju se očekuje prisustvo predstavnika ambasada zemalja čiji državljani počinjavaju na groblju Borić, te se očekuje domaća i inozemna podrška za saniranje nastalih šteta i zaštitu vrijednih nadgrobnih spomenika koji svjedoče multietnički i evropski karakter grada Tuzle.

* * *

Kiše u maju mjesecu su pokrenule klizište na brdu Borić koje je izazvalo velike štete na grobnim mjestima, prilaznom putu za groblje i naselje Borić, kao i drugoj infrastrukturi na groblju. Poremećaj zemljane mase je oštetiio više od 150 grobnih mjesta i nadgrobnih spomenika, čime je napravljena šteta kulturnom i tradicionalnom naslijeđu multikulturalnosti Tuzle, šteta na umjetničkim djelima koja krasi gradsko groblje gdje neki od spomenika imaju tretman zaštićenih spomenika kulture.

Nestabilno klizeće tlo može prouzrokovati znatno veće štete u slučaju ponavljanja intenzivnih kišnih padavina, što je i očekivano obzirom na dolazak jesenjeg kišnog perioda. U tom slučaju, nastaje nepopravljive štete na groblju, tako da se može očekivati potpuno pomjeranje grobnih mjesta niz padinu brda Borić, što će devastirati grobna mjesta i uzrokovati nekontrolisano miješanje ostataka mrtvih u grobnicama. Klizište može dalje ugroziti obližnje stambene objekte, infrastrukturu, a što indirektno može imati negativnih utjecaja i na zonu Panonskih jezera. Stručna mišljenja ukazuju na potrebu hitne zaštite groblja od daljeg uticaja klizišta kako bi se preventivno zaštitilo groblje i eliminisala opasnost od velikih direktnih i indirektnih šteta na gradskoj infrastrukturi.

Stručno je analizirano stanje stabilnosti kosine brda Borić i urađen preliminarni nalaz koji je radio akademik Enver Mandžić. Nalaz, sa nizom detalja i foto ilustracija, ukazuje na ozbiljnost problema sa geomehaničkog aspekta (klizanja masa brda Borić), i nudi opcije redoslijeda rješenja problema i tehnike rješenja problema. Nalaz ne nudi finansijsku projekciju troškova zaustavljanja klizanja kosine, a vrlo gruba procjena troškova sanacije i zaustavljanja klizišta je oko 120.000 KM. Troškovi zaštite kulturnog i umjetničkog naslijeđa nisu procjenjivani, a procjena će se raditi tokom sanacionih radova na klizištu.